

Senyores, senyors, amics i companys d'inclinacions catalanesques :

Quan un de nosaltres, escriptor o llegidor, pel cas és igual, es posa a parlar de literatura, cal esmentar en primer lloc si es tracta o no es tracta de literatura catalana. No és possible, ^{totmes:} per dissort, emprar els mateixos ~~mots~~ els mateixos conceptes, quan es tracta de qualsevol altra literatura: castellana, italiana, francesa o portuguesa, de la mateixa manera que no es pot parlar simplement de llibertat quan es tracta de llibertat francesa o anglesa i quan es tracta de llibertat hongaresa ^{o polonesa,} ~~o polonesa, llibertat polonesa~~ i altres menes de preteses llibertats.

Literatura, llibertat i molts ^{mots} ~~paraules~~ altres plens de significatió i contingut, tenen tota una gama de tons i de colors variadíssima: ^{Van} des del ~~si~~ ~~si~~ ~~si~~ violeta més pàllid fins el roig més intens de l'espectre solar.

Així doncs jo no ^{podia} ~~puc~~ honradament evitar aquest preambul quan de literatura catalana es tracta.

Editors, escriptors i lectors de llengua catalana, mereixen capítol apart. Vull dir que no podem ^{emprar} ~~engregar~~ els mateixos ^{mots per parlar} ~~si~~ ~~de~~ ~~engregar~~ ~~per~~ ~~de~~ novel·les en general, quan es tracta de les nostres novel·les en particular. ^{i això}

Un senyor que esmerci diner en fer imprimir i llençar al mercat llibres escrits en català, és un heroi, té pasta de màrtir i es fa acreedor a un monument.

encara que potser un poc més que

Els llibres en general es venen poc a Catalunya, ~~com~~ al reste d'Espanya ~~e potser un poc més~~, però aquest poc més és en favor dels llibres publicats en llengua castellana.. Un editor de llibres escrits en català sap perfectament el que risca: ~~Aquest~~ *no* s'enriquirà mai, al contrari, probablement s'hi arruinarà. (Es per això que certs editors han inventat conuinacions intrincadíssimes de les quals, nosaltres preferim no parlar)

Per a posar-se a escriure i a editar llibres en català s'ha d'ésser un autèntic idealista.

Permet^{me} ~~me~~ que ~~us~~ ^{me} pregunti, i no em titlleⁱⁿ d'inquisidor, quants de vos^{tes} ~~unes~~ que m'escolten ~~compre~~ llibres escrits en català? Jo puc assegurar-~~vos~~ que ~~en el que es referència la qualitat~~ *mal escrits mi menys interessants* no son més ~~delentes~~ que ~~les~~ altres.

La majoria dels editors catalans, o no catalans però installats a Barcelona, veritable centre editorial d'Espanya, editen únicament en castellà.

La majoria dels novellistes amb talent i ambició, escriuen en castellà i la immensa majoria de lectors catalans no compren més que llibres escrits en castellà.

Molts catalans joves confessen cínicament que no entenen el català escrit encara que en la vida corrent i en família, el parlen. I molts, moltíssims altres ja ni es donen la pena de dir que no l'entenen, ni cerquen excuses per a no llegir-lo. Simplement : l'ignoren. És a dir que aquesta llengua que parlen en família i que senten tothora, vulguis que no, a les botigues, al carrer, al camp, a les platges i a la muntanya, no la consideren com una llengua culta, treballada, pletòrica d'història i literatura, la consideren únicament d'una manera rutinària, utilitària i inconsiderada. Han sentit a dir, com qui sent ploure, que hi ha llibres escrits en català però no n'han vist mai cap imprès i si per ^{casua-} ~~l~~litar un dia o altre un exemplar els cau a la mà, el fullegen amb indiferència com si es tractés d'una llengua estrangera de la qual es tenen nocions però no prou coneixements per a endinsar-se en la seva lectura.

Famílies on tots el membres son catalans, refusen de parlar aquesta llengua, els uns perquè pensen que no fa prou fi, els altres perquè temem perdre la

clientella o la collocació. Prefereixen xampurrar i destroçar la magnífica llengua castellana que non son capaços d'aprendre d'una manera correcte, mentre obliden i posterguen la que per reó natural els pertany.

A aquesta gent quan els parreu d'escriptors catalans, és a dir d'escriptors que escriuen i publiquen en català, insinuen un mig somriure de menyspreu i de ~~compassió~~ llàstima exactament com si els parlessiu d'uns infeliços saltimbanquis que es llueixen en exercicis difícils i perillosos en un lloc infinitament llunyà on ningú no irà a veure'ls.

Pobres escriptors catalans si no ^{ens escalfes} ~~tinguessim~~ el foc sagrat de l'amor a la llengua! nostre ~~en dos continents~~ Aquest foc ~~ens escalfa i~~ ^{ens escalfes} ens dona coratge per a ^{escriuint} continuar ^{malgrat} tanta dificultat, tanta indiferència, tant fracàs!

Hi ha molts, moltíssims catalans, sobretot joves, que no han posat mai l'esguard damunt un paper imprès escrit en llengua catalana. Ignoren la seva ~~antiga~~ gloriosa història de llengua antiga, rica, expressiva, civilitzada, admirable instrument de cultura pel que ^{vol conèixer} ~~conèixer~~ a fons les llengües romàniques. Ignoren que existeixen gramàtiques, llistes de verbs regulars i irregulars, amb totes les conjugacions, diccionaris de totes menes i literatura per a tots els

gustos, desde les obres dels clàssics grecs i llatins, sense oblidar els nostres, fins els poetes i els clàssics i romàntics de la literatura francesa, italiana, anglesa i alemanya: colleccions de llibres admirables de les millors novel·les de la literatura universal.

Però els catalans, i no s'ofenguin si així parlo per excès d'amor a la nostra llengua, tenim un defecte terrible, són pocs i mal avinguts. Si tots els catalans, com ho fan altres pobles més xics i més perseguits que nosaltres, sentissin l'orgull d'esser-ne, i al costat del castellà, llengua rica, expressiva, admirable i, sobretot, necessària) estudiàrem el català o, al menys, tractàrem de llegir-lo. Llavors Catalunya brillaria com un estel de primera magnitud en el camp literari del món. Dissortadament no són prou idealistes. Necessitem i volem guanyar diners perquè la vida és cara i difícil i aquesta ambició natural i lògica, ens porta a oblidar coses que són sagrades, tals com la nostra literatura, expressió màxima de l'ànima d'un país i mirall d'aquesta mateixa vida, que estem vivint. El llibreter, en general, (reconec que existeixen excepcions), refusa els llibres catalans, no vol ni acceptar-los en dipòsit i menys exposar-los a l'aparador de cara al públic. Llavors el públic ignora que existeixen. Però si, per un moment, un llibreter d'aquests

que refusen el llibre català, deixes parlar el seu cor, si es recordès d'aquella llengua en la qual va ésser criat i educat, sentiria un lleu passigoleig de re- cança i cercaria de col·locar llibres catalans al costat dels llibres castellans que espera poguer vendre i, que sovint, no ven. No el preocupa més que el tant per cent i el tant per cent de la venda de llibres catalans, (que ens ho diguin a nosaltres) no ofereix gaires probabilitats de guany. Però, amics meus, tot no és tant per cent i guany en el món! No hi ha altra cosa, per difícil i cara que ~~sigui~~ sigui la vida? Negar la seva part a l'ideal, ^{amigues i} ~~amics meus~~, és negar-se a si mateix la claror i l'alegria de viure.

Siem comerciants, fabricants, funcionaris i obrers i amb molta honra, car el treball ennobleix al que el practica, però no oblidem que som catalans, deixem unes fibres del nostre ésser vibrar pel país que ens ha vist neixer sense renunciar a guanyar el nostre pa quotidià. I... mengem bé si podem, escalfem-nos i esbargim-nos si podem però llegim en català. Sempre resten unes pessetones per a comprar un llibre que valgui la pena (el mateix llibreter pot recomenar-lo a vostés si li ho demanen) i una estoneta per a llegir-lo. Sempre hi ha un reconet en el nostre ésser capaç de posar-se a vibrar quan li arriba el ressó

d'una veu amiga que li evoca un ideal. I aquest ideal, amics meus, ha d'ésser Catalunya i tot el que en ella significa alguna cosa, terres, muntanyes, mar i costes, industria, comerç, artesania, cants i ballades del nostre folklore, ~~música~~ i...per què no? L I T E R A T R A ! La nostra literatura que per això en tenim una.